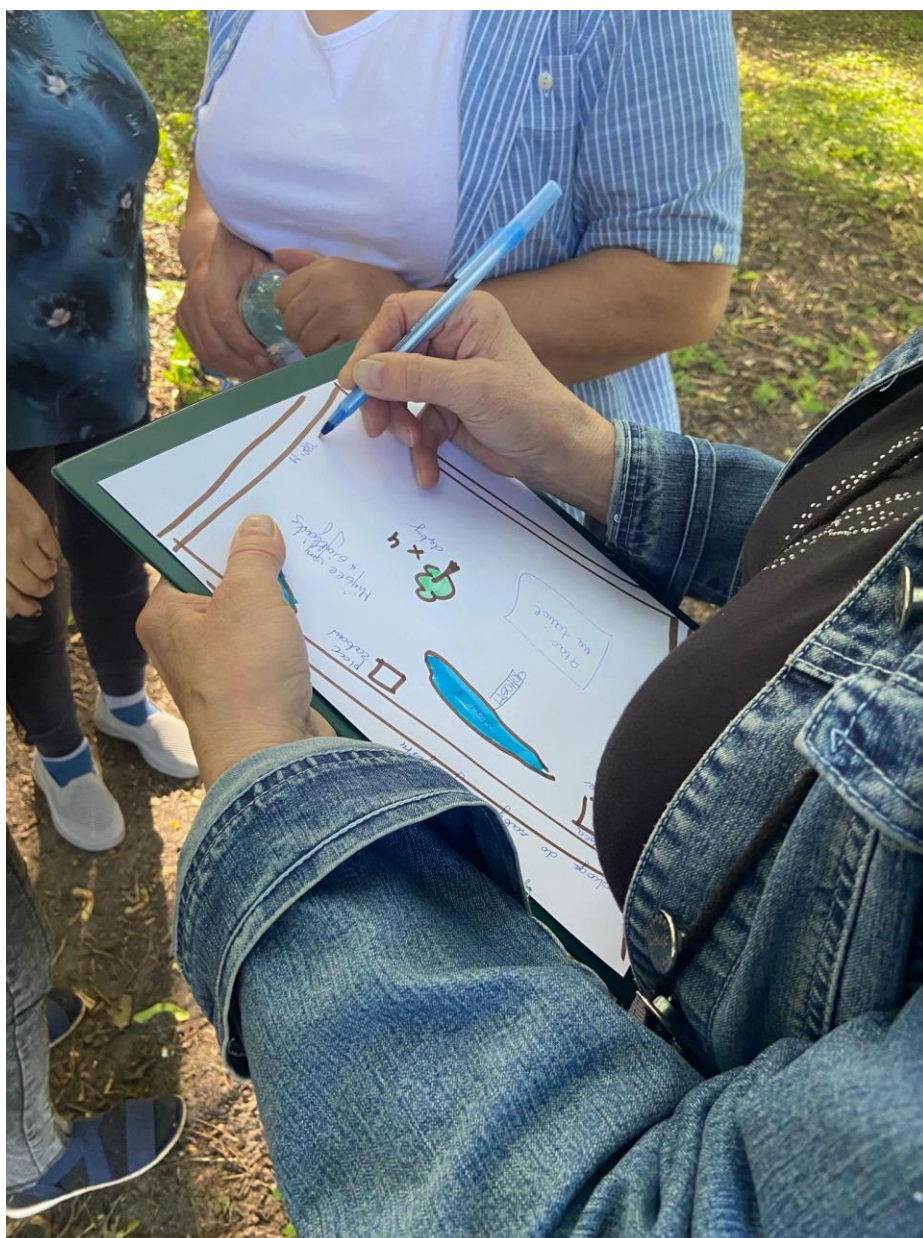

JAKI PARK W DORPOSZU SZLACHECKIM?

Podsumowanie lokalnej diagnozy potrzeb mieszkańców

Kontekst i zakres diagnozy

Wieś Dorposz Szlachecki w latach 1423 – 1424 była własnością rycerską. Około 1516 roku dobra rycerskie należały do Dorpowskiego herbu Junosza – Leliwa. Od 1570 była to własność Macieja Dorpowskiego, a w posiadaniu rodziny wieś znajdowała się jeszcze w XVII w.

We wsi znajdują się zabudowania dworu z przełomu XVIII i XIX wieku. W niewielkim oddaleniu od dworu mieści się dawny park dworski z ok. 1840 r. o powierzchni około 2 hektarów ze stawami i bogatym zabytkowym drzewostanem, założony na planie prostokąta. Rosną tu lipy drobnolistne, dęby szypułkowe, kasztanowce, wierzby i kilkanaście innych gatunków drzew i krzewów. W jego środkowej części rosną cztery stare dęby, z których jeden został uznany za pomnik przyrody (ma ponad 250 lat).

W okresie międzywojennym we dworze znajdował się posterunek policji, a po wybuchu II wojny światowej siedziba gestapo i więzienie. Na budynku obok dworu umieszczona jest tablica upamiętniająca ofiary terroru hitlerowskiego.

W Dorposzu Szlacheckim urodził się znany kolekcjoner sztuki polskiej i militariów - Tadeusz Kwiatkowski.¹

Przez ostatnie kilka lat teren parku był zarośnięty, przez co stał się miejscem niedostępnym dla lokalnej społeczności. Pamięć miejsca wzmacnia bliskość świetlicy wiejskiej, która mieści się na skraju parku.

Dorośli mieszkańcy Dorposza pamiętają jak park był przestrzenią spędzania czasu i integracji dla lokalnej społeczności. Dawniej znajdował się tutaj podest do tańca i bar. Organizowane były czekoladowe tańce, konkursy, w których nagrodą była czekolada. Trochę młodszy mieszkańcy wspominają wspólne gry w piłkę siatkową oraz zabawy na placu zabaw.

Realizacja projektu przez Gminny Ośrodek Kultury w Kijewie Królewskim w ramach programu Lokalne Partnerstwa PAFW Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności pozwoliła mieszkańcom i mieszkankom na nowo pomyśleć o parku jako przestrzeni dla ich lokalnej społeczności.

---

¹ http://www.icimss.edu.pl/custodes/index.php?option=com_content&task=view&id=242&Itemid=42 (data dostępu: 13.06.2024)

https://www.polskiezabytki.pl/m/obiekt/975/Dorposz_Szlachecki/ dane z 2011 (data dostępu: 13.06.2024)

Przeprowadziliśmy diagnozę potrzeb mieszkańców pod kątem przyszłego zagospodarowania parku, funkcji, które ma pełnić i działań, które mogłyby się tam odbywać:

- › zebraliśmy potrzeby mieszkańców przez sondaż (w formie internetowej i bezpośredniej) – odpowiedzi udzieliły 43 osoby,
- › zorganizowaliśmy spotkania warsztatowe w świetlicy wiejskiej w Dorposzu Szlacheckim:
  - › z liderami społecznymi – 20 czerwca, wzięły w nim udział 22 osoby,
  - › z młodzieżą – 21 czerwca, wzięło w nim udział 7 osób,
  - › z pozostałymi zainteresowanymi mieszkańcami – 21 czerwca, wzięło w nim udział 7 osób.

Potrzeby mieszkańców dotyczące korzystania z przestrzeni parku

Park w Dorposzu Szlacheckim ma być miejscem różnorodnym. Ma zaspokajać potrzeby rekreacyjne i integracyjne mieszkańców i mieszkanki wsi. Ma być miejscem odpoczynku umożliwiającym spacerowanie czy posiedzenie na ławce. Podobnie ważną funkcją parku powinno być umożliwienie integracji społeczności lokalnej - spotkań, podejmowana wspólnych działań, uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych. Nie mniej istotne jest zapewnienie w przestrzeni aktywnego spędzania czasu dla dzieci, rodzin z dziećmi czy podejmowania aktywności sportowych. Młodzież chciałaby, aby park był miejscem, gdzie chętnie będą spędzać czas z przyjaciółmi.

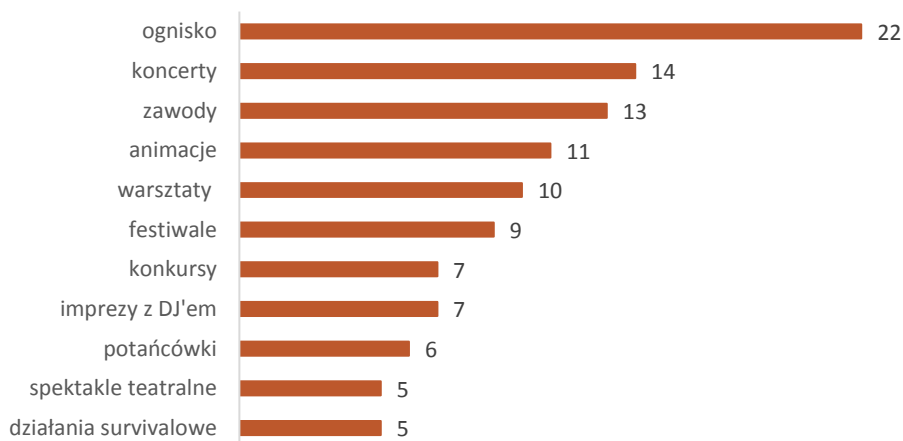
Wskazywane przez mieszkańców działania w parku, którymi byłiby zainteresowani wzmacniają wyrażone potrzeby integracji z mieszkańcami, ciekawego spędzania czasu z innymi, podejmowania aktywności sportowych.

W jaki sposób mieszkańcy chcą spędzać czas w parku?

Graf 1. Odpowiedzi z sondażu na pytanie: W jaki sposób chciałabyś / chciałbyś spędzać czas w parku w Dorposzu Szlacheckim?

Działania w parku, którymi zainteresowani są mieszkańcy

Graf 2. Odpowiedzi z sondażu na pytanie: Zaznacz działania, które Cię interesują?

Wśród pozostałych odpowiedzi w sondażu znalazły się: spotkania autorskie, organizacja obozu, inscenizacje.

Wśród innych pomysłów na działania w parku, które zebraliśmy podczas spotkań warsztatowcy pojawiły się: plener rzeźbiarski i malarski, warsztaty land art, plenery performatywne, kąpiele leśne, warsztaty zielarskie, potańcówki, festiwale plenerowe, jednorazowy plener dla dedektorzystów, cykliczne spotkania rowerowe, spotkania warsztatowe (np. akademia bezpiecznej jazdy, spotkania z policjantem (ruch drogowy), lekcje przyrodnicze i spacerzy edukacyjne, cykliczne imprezy o różnej tematyce np. konkursy kulinarne, rozgrywki sportowe, festiwale sztuki ludowej, kino „pod chmurką”, koncerty. Wśród pomysłów zgłoszonych przez młodzież pojawiły się dodatkowo: biegi, zawody, imprezki plenerowe, zawody sportowe, gra w piłkę, mecze charytatywne, pikniki rodzinne, różnego rodzaju warsztaty tematyczne.

Zdj. 1. Spotkanie warsztatowe z liderami społecznymi

Zdj. 2. Wizja terenowa podczas spotkania warsztatowego

Nowe strefy funkcjonalne w parku

Na podstawie danych zebranych ze spotkań warsztatowych udało nam się określić kilka głównych stref w parku oraz wskazać potrzeby zmian dotyczące ich zagospodarowania oraz funkcji.

Strefy relaksu w różnych miejscach w parku

Ważną funkcją parku ma być stworzenie przestrzeni do odpoczynku, niezobowiązujących spotkań. W tym celu park trzeba wyposażyć w różnego rodzaju miejsca do siedzenia czy leżenia. Poza koniecznością postawienia ławek pojawił się pomysł rozwieszanych między drzewami hamaków czy kilku zadaszonych, niewielkich altan.

Strefy integracji i działań animacyjno-kulturalnych

Park poza przestrzenią odpoczynku, ma być też miejscem, gdzie ma się dziać.

Integrację i spotkania mieszkańców mają wzmacniać miejsce na ognisko, ławki ze stołami i altany. Z kolei w organizacji działań animacyjnych i kulturalnych w parku ma służyć scena plenerowa czy niewielka muszla koncertowa. Pojawił się także pomysł kilku stałych stoisk (np. w formie domków jarmarcznych), które mogą być przydatne podczas festiwali, festynów, pikników. Infrastruktura do organizacji wydarzeń jest wstępnie lokowana przez mieszkańców w strefie aktywności przy boisku sportowym (czytaj niżej).

Ważnym elementem jest istniejący plac zabaw, który wymaga renowacji, a być może zmiany koncepcji zagospodarowania, na taką, która będzie bazować na materiałach naturalnych i wprowadzi takie elementy do zabawy, które będą przeznaczone dla dzieci w różnym wieku.

Strefa sportu i aktywności ruchowych

Park ma potencjał na utworzenie dwóch stref aktywnego wypoczynku. Jedna z nich powinna być utworzona w miejscu dawnego boiska do siatkówki. Tutaj mieszkańcy chcieliby, aby powstało boisko wielofunkcyjne – do siatkówki i koszykówki, które dzięki mobilnej infrastrukturze będzie mogło być także miejscem innych działań sportowych (gimnastyki, zajęć

tanecznych, treningów przed zawodami strażackimi). Młodzież zaproponowała, aby w tym miejscu znalazło się także miejsce na strzelanie z łuku i rzutkami.

Drugim miejscem aktywności ruchowej ma być mini park linowy, który mógłby powstać od strony świetlicy, tak aby był widoczny, zachęcał do wejścia do parku. Uzupełniającą mógłby powstać tor przeszkód do trenowania na zawody strażackie czy rozwiązanie przypominające siłownię zewnętrzną z materiałów naturalnych. Wydaje się, że propozycje tych rozwiązań można połączyć, aby wspólnie tworzyły miejsce do zabaw i treningów ruchowych.

Strefa relaksu nad stawem

Staw wymaga oczyszczenia, zarówno wody jak i brzegów. Ma być miejscem relaksu wyposażonym w ławki, leżaki, miejsce na grilla, pomost, oświetlenie. Należy też zabezpieczyć miejsca do wędkowania i zarybić staw. Wśród propozycji pojawiło się także postawienie domku dla kaczek oraz zadbanie o roślinność wodną. Młodzież zaproponowała, aby przy stawie pojawiła się huśtawa, która umożliwi oglądanie stawu z innej perspektywy. Dla młodych ważne jest także wyznaczenie małej plaży i umożliwienie wejścia do wody (jak było dawniej, kiedy w stawie można było się kąpać). Hobbystom wędkowania może spodobać się pomysł organizacji zawodów wędkarskich dla dzieci i dorosłych.

Zdj. 3. Spotkanie warsztatowe z mieszkańcami

Strefa wokół dębów

Osobne miejsce w parku wyznacza strefa wokół zabytkowych dębów. Już dziś wiadomo, że dwa z nich są suche i będą wymagać wycięcia. Pojawił się pomysł, aby z pni drzew powstały rzeźby na przykład w trakcie zorganizowanego pleneru czy konkursu rzeźbiarskiego. Alternatywnym pomysłem jest ustawienie kamienia pamiątkowego z informacją o dębach, które kiedyś tutaj rosły. Pozostałym dębom można nadać imiona i je oznaczyć (szczególnie dąb, który jest pomnikiem przyrody). Pojawił się też pomysł nasadzenia nowych dębów. To dobre miejsce, aby

postawić ławki oraz tablicę informacyjną o parku i jego ciekawych historiach, o których pamięta coraz mniej mieszkańców.

Pozostała infrastruktura parku

Wymagane są też działania, które obejmują całość parku: wyznaczenie nowych alejek, wyłożenie nowych i istniejących alejek nawierzchnią, oświetlenie alejek, postawienie koszy na odpady. Kluczowe jest uzgodnienie z gminą, aby zapewniła regularne koszenie terenu parku. W ten sposób mieszkańcy i mieszkanki będą mogli korzystać z tego miejsca zanim mniejsze i większe zmiany zostaną wdrożone.

Ciekawym pomysłem jest wykorzystanie naturalnego charakteru parku do wprowadzenia dodatkowych elementów zagospodarowania jak ścieżka sensoryczna czy rzeźby wykorzystujące technikę land artu.

Młodzież proponuje, aby część umeblowania parku i elementów dekoracyjnych była wykonywana przez mieszkańców podczas warsztatów (np. meble z palet, malowane budki dla ptaków).

Ważna jest także obecność wody w parku: dostęp do wody pitnej w postaci poidełek, ale także elementy wodnych kurtyn czy niewielkich fontann.

Projektując park na nowo trzeba pamiętać o zapewnieniu dostępności tej przestrzeni dla osób o szczególnych potrzebach (np. ruchowych) oraz rozwiązać kwestię dostępności toalet.

Pewnym wyzwaniem z perspektywy mieszkańców jest ryzyko dewastacji nowo powstałej infrastruktury. Pomocne będzie tutaj sąsiedzkie zamieszkiwanie sołtysa wsi. Być może jednak warto zastanowić się nad możliwością niewielkiego zakresu monitoringu w kluczowych miejscach w parku.

Kluczowa rola świetlicy wiejskiej

Ważną rolę w funkcjonowaniu parku może odgrywać świetlica wiejska. Infrastruktura świetlicy jest naturalnym przedłużeniem parku i działań, które będą się tam odbywać. Ważne jest to, aby w samej świetlicy częściej odbywały się działania dla mieszkańców. W ten sposób możliwe będzie zainteresowanie ich także przestrzenią parku. Naturalnym kierunkiem jest, aby te

przestrzenie funkcjonowały wspólnie, wzmacniając jedna drugą. Jednym z proponowanych rozwiązań, które może to wzmocnić jest postawienie podestu przy świetlicy od strony parku, który byłby miejscem potańcówek, kina letniego, spektakli, koncertów i innych działań. Odnowienie elewacji świetlicy, na przykład przez stworzenie muralu na którejś ze ścian również wzmocniłoby wizerunek obu przestrzeni. Warto zadbać o to, aby przy wejściu do świetlicy była informacja o planowanych działaniach w budynku, jak i w parku.

Park dla rowerzystów

Dorposz Szlachecki znajduje się na trasie licznych przejażdżek i wypraw rowerowych miejscowych, ale także mieszkańców okolicznych większych miast. Z tego względu warto zadbać o rowerzystów i rowerzystki instalując niewielką wiatę dla rowerów ze stacją obsługi rowerów. Pomocne byłoby też poidelko z wodą czy dostęp do toalety. Uzupełniając można też pomyśleć o tablicy informującej o przebiegu tras turystycznych w gminie czy powiecie, aby zachęcić do dalszych eksploracji okolic.

Z perspektywy mieszkańców biorących udział w diagnozie kluczowe jest uporządkowanie parku i pokazanie jego walorów. Zmiany należy zacząć od zadbania o ścieżki, ławki i inne miejsca do siedzenia, śmietniki, konserwację i nowe nasadzenia drzewostanu. Ważną potrzebą jest także zadbanie o boisko i realizowanie w parku różnego rodzaju działań animacyjnych i kulturowych, aby ludzie, szczególnie młodzież zaczęli na nowo korzystać z przestrzeni parku.

Podjęte działania na rzecz nowego życia parku mogą być narzędziem integrującym lokalną społeczność, a także w perspektywie czasu wzmacniać wizerunek i zainteresowanie wsią wśród odwiedzających.